

Sprostiti moramo energijo ljudi

Vsi trije zbori skupščine občine Ljubljana Center so se sestali v četrtek, 31. marca. Skupne seje se je udeležil tudi član predsedstva SRS in takrat še kandidat za predsednika Janez Stanovnik z namenom, da predstavi poročilo o delu republiškega predsedstva. Čeprav predsedstvo ni dolžno poročati o svojem delu, se po besedah Janeza Stanovnika vendarle poslužuje te prakse, kar je med drugim tudi znak neposredne demokracije.

Predsedstvo predstavlja suverenost naroda. V kateremkoli trenutku lahko postavi na dnevni red probleme, za katerega meni, da ga je potrebno razreševati. Takšen problem mora potem obravnavati tudi pristojni organ v republiki. Ob tem pa je Stanovnik opozoril, da predsedstvo ni namenilo posebno veliko časa razpravam o ustavni varnosti. »Varnostni položaj v naši republiki je popolnoma trden,« je poudaril in dodal: »Republika se razvija v socialističnem duhu in krepi z demokratičnim vetrom.« Generalna inspekcija JLA, ki je pregledovala pripravljeno na področju splošnega ljudskega odbora in družbene samozastite je dala prav Sloveniji najvišje ocene.

Zal pa se v drugih delih Jugoslavije dogaja, da marsikdo vidi v Sloveniji samo tisto, kar hoče in ne tistega, kar v resnici je.

Krepitev slovenske državnosti

Državnost pri Slovencih nima dolge zgodovine. Zaradi tega je vzgoja Slovencev v duhu državnosti silno pomembna. Kot narod smo se

vensko državnost navzven. Predsedstvo ima zaradi svojega položaja posebno pravico, da razrešuje zadeve v konsenzu z drugimi jugoslovanskimi narodi s katerimi se je slovenski narod prostovoljno in svobodno združil, ne da bi se pri tem odrekel pravici do odcepitve. Pravica do odcepitve ni dana pravica, ker je nihče ne more dati. Pravica do samoodločbe vključno do odcepitve je njegova in se jo lahko samo ugotovi.

Potem ko je Stanovnik omenil krepitev vezi s slovensko narodno manjšino v Italiji, Avstriji in na Madžarskem, se je podrobneje dotaknil naših nalog v prihodnosti. Že v preteklem mandatu je predsedstvo posvetilo devet desetih svojega časa gospodarskim problemom. Tako bo moralo biti tudi v prihodnje.

Gospodarska mašinerija mora začeti delati

Kako bomo našli pot iz zagate? Najbrž ne bi bilo prav, če bi se začeli izgubljati v razpravah o velikih načrtih in filozofirali o načelnih zadevah. Zdaj nam je nujno potrebna

konkretne akcija. »Gospodarska mašinerija mora začeti delati, saj bomo le tako lahko realno pričakovali, da krenemo iz krize. V tem primeru bomo lažje reševali tudi velike probleme. Možnosti imamo, pa čeprav ne moremo mimo dejstva, da so ljudje vznemirjeni med drugim tudi zaradi politike federacije, ki s svojimi ukrepi vse bolj omejuje samoupravljanje. Ljudje so pripravljati delati. Ponovno pokličimo na pomoč nekdanji partizanski duh, ki je pokazal, da lahko prav v najtežjih razmerah naredimo vse.«

Stanovnik se je zavzel za oživljenja malega gospodarstva, vendar ne

konkretne akcija. »Gospodarska mašinerija mora začeti delati, saj bomo le tako lahko realno pričakovali, da krenemo iz krize. V tem primeru bomo lažje reševali tudi velike probleme. Možnosti imamo, pa čeprav ne moremo mimo dejstva, da so ljudje vznemirjeni med drugim tudi zaradi politike federacije, ki s svojimi ukrepi vse bolj omejuje samoupravljanje. Ljudje so pripravljati delati. Ponovno pokličimo na pomoč nekdanji partizanski duh, ki je pokazal, da lahko prav v najtežjih razmerah naredimo vse.«

Dva modela gospodarskega razvoja

Veliko bolj odločno se bomo morali usmeriti v izvoz, vendar ne zaradi patriotske usmerjenosti ampak zaradi nujne, da proizvajamo. Ni realno pričakovati, da se bo notranja potrošnja bolj dinamično povečala. Edini impulz za gospodarski vzpon je v povezavi s svetovnim gospodarstvom – v izvozu. Slovensko gospodarstvo je sposobno, da potegne naš voz iz blata, je menil Stanovnik. Ti pogledi v jugoslovanskem prostoru še niso povsem razširjeni. Izvažati moramo zato, da se bomo lahko razvijali, ne pa samo zato, da odplačujemo dolgove. Merilo naše učinkovitosti morajo biti svetovne cene, ne pa metri in tone proizvedenega blaga.

Ob koncu se je Janez Stanovnik dotaknil še ustavne razprave. Med drugim je poudaril, da je naša skupna domovina skupnost suverenih narodov in republik, ki so se odločili za skupno življenje. Skupno življenje pa si predstavljamo v dobrem in zlu. V vsakem primeru pa si morajo prizadevati najti rešitve za skupne probleme. »Jugoslavija ni homogena,« je poudaril Stanovnik in dodal, da imamo dva različna modela gospodarskega razvoja. V Sloveniji smo več ali manj končali industrializacijo in naše usode ne bomo mogli rešiti, če ne bomo prešli v postindustrijsko fazo. Imamo pa v Jugoslaviji predele, ki so še v preindustrijskem obdobju. »Obeh modelov ne moremo stlačiti v enako ozke čevlje,« je dejal Janez Stanovnik.

V ustavi iz leta 1974 smo zapisali, da je vsaka republika odgovorna za svoj razvoj. Zaradi tega mora tudi sama odločati o rešitvah, ki so zanjo najprimernejše. Omejevanje razvoja Slovenije škoduje razvoju Jugoslavije je dejal Stanovnik in menil, da moramo o razlikah med nami spregovoriti javno, ne pa prikrito kot doslej. »Čeprav je splošno politično vzdušje v Jugoslaviji zelo razburkano, pa sem prepričan, da lahko z razumnimi ljudmi pridemo do razumnih rešitev,« je menil Janez Stanovnik.

N. I.

Slabo na vseh področjih

Leto 1987 bo v občini Ljubljana Center zapisano kot korak nazaj. Tako rekoč v vseh poglavitnih ekonomskih kategorijah za ugotavljanje uspešnosti gospodarjenja so zabeleženi slabši dosežki kot v letu 1986.

Povedati sicer kaže, da spremembe obračunskega sistema, ki je začel veljati z lanskim letom, onemogočajo natančno primerljivost gospodarskih dosežkov, toda prejkone je stanje v marsikateri OZD še slabše od uradnih podatkov zaključnega računa.

Tudi lani se je nadaljevalo upadanje industrijske proizvodnje. Zlasti novembrski intervencijski ukrepi zvezne vlade so poslabšali položaj predelovalne industrije, ki prevladuje v Ljubljani, pa tudi v Centru. Dokajšnja podražitev surovin in primarnih izdelkov in hkrati zamrzitev cen končnih izdelkov je nedvomno vplivala tudi na proizvodno dinamiko, ne le na finančne rezultate organizacij združenega dela.

Povejmo, da je fizični obseg industrijske proizvodnje zaostal za 2,3 odstotka za dosežkom leta 1986, medtem ko je na primer slovensko gospodarstvo nazadovalo za 1,2 odstotka.

Tudi na področju ekonomskih odnosov s tujino so lanski rezultati slabši od predlanskih, in sicer za 1,6 odstotka. Pri tem je treba opozoriti na to, da omenjeni podatek še ne vključuje vrednosti iz leta 1986. Zanimiv pa je podatek, da je prevladoval konvertibilni izvoz blaga, kamor je bilo usmerjeno 91 odstotkov izvoznega blaga.

Ob uporabi zisovega dolarskega tečaja (1 dolar je 451 dinarjev) velja, da se je konvertibilni izvoz lani povečal za 24,5 odstotka. Glavnina konvertibilnega izvoza je bila realizirana v drugem polletju 1987. Podatek na nek način celo pozitivno preseneča, kajti ob prvem trimesečju je realizacija v primerjavi z enakim obdobjem leta 1986 dosegla komaj polovično vrednost.

Finančni rezultati kažejo, da se je celoten prihodek gospodarstva povečal le za 102 odstotka, kar je bistveno manj, kot je znašala rast cen. V okviru postavke »porabljena sredstva« so se najbolj odebili izdatki za porabljene surovine in repromaterial, za transportne ter druge proizvodne in neproizvodne storitve. OZD so lani obračunale tudi bistveno višjo amortizacijo, kar je ob vedno skromnejših sredstvih za akumulacijo nedvomno pozitivna pridobitev novega obračunskega sistema.

V zvezi z razporejanjem dohodka je mogoče ugotoviti njegovo nadaljnje odlivanje iz gospodarstva, kljub temu da je bila na področju financiranja splošne in skupne porabe uveljavljena restriktivna politika. Takšno gibanje je vplivalo na poslabšanje razmerij v globalni delitvi dohodka in na slabšanje materialne osnove dela OZD.

Lani je poslovanje končalo z izgubo sedem organizacij združenega dela v skupnem znesku 2659 milijonov dinarjev, pri čemer je za 603 milijone izgube že zagotovljeno pokritje. Najtežji izgubar je (spet) delovna organizacija Nova, kjer je izguba posledica napačnih poslovnih odločitev in trajnega pomanjkanja likvidnih sredstev.

Za oceno letošnjih prvih mesecev je za sedaj še malo zanesljivih podatkov, vendar poznavalci v občini sodijo, da se negativni gospodarski trendi še nadaljujejo. Očitno je namreč, da izboljšanja ni moč pričakovati, vse dotlej, dokler ne bo prišlo predvsem do ustrežnejše (sistemske) gospodarske zakonodaje.

J. K.

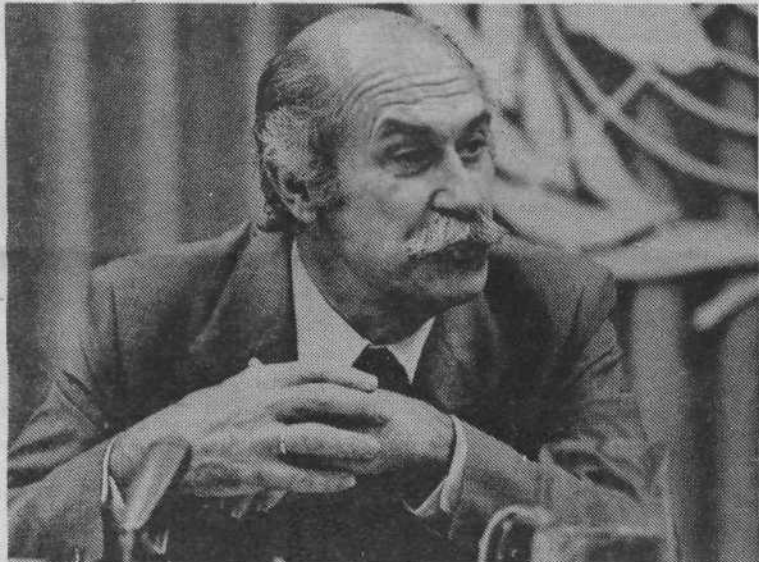
Petsto del za natečaj o revoluciji

Pol leta je že minilo, odkar je bil razpisan natečaj za mladino z naslovom »Revolucija še traja, kje je naše in moje mesto v njej«. doslej je prispelo na naslov osrednje žirije preko 500 literarnih in likovnih del. Režiser pripravlja osrednjo kulturno prireditev za 23. maj iz najboljših in najatraktivnejših točk. Obiskal je že šole po Sloveniji in Hrvaški: Delnice, Ravno goro, Sodražico, Vinico in Žiri, pripravila pa še obiske v Centru, Murski Soboti in drugje.

Učenca srednje šole za družboslovje in splošno kulturo Vide Janežič analizirata prispevke prejšnjih natečajev, da bi izvedela, kaj žuli mlade. Ob sklepi prireditvi bo tudi tako imenovana okrogla miza za srednješolce, na kateri bodo mladi brali svoje prispevke in se o njih pogovarjali. Naslov tem so bili boljši kot lani in tako raznovrstni, da so se lahko razpisali o vseh področjih življenja, dela in mišljenja, o gospodarstvu, zaščiti okolja, perspektivah jutrišnjega življenja in podobnem.

Letos so sodelovali tudi učenci iz šol Bjelo polje v Črni gori. V spodnji Nami na Prešernovem trgu bo v zadnjem tednu maja tudi razstava likovnih del, na katero ste vljudno vabljeni.

L. T.

Janez Stanovnik

krepi v kulturni samobitnosti, zamenjali pa smo druge attribute kot sta vojska in obramba. Zato moramo pa danes še posebej razvijati spoštovanje do tistega dela državnosti, ki ima posebne odgovornosti.

»Po mojem prepričanju živimo v času, ko je ni večje sile za obrambo naroda, kot je močno gospodarstvo. Ranljivi smo zaradi slabosti na gospodarskem področju. Če bomo imeli zadovoljen delavski razred in zadovoljen narod, se nam ni treba bati ničesar. Gospodarske probleme razrešujemo v imenu lastne zaščite in svobode.

Predsedstvo SRS predstavlja slo-

Nerazumljivo besedilo, vrsta nesprejemljivih rešitev

V občini Ljubljana Center smo se aktivno vključili v javno razpravo o osnutkih amandmajev k ustavi SFRJ. Organizirali smo javno razpravo v krajevnih skupnostih preko krajevnih konferenc SZDL in v organizacijah združenega dela preko organizacij zveze sindikatov. Udeležba delovnih ljudi in občanov je bila na teh javnih razpravah številna in so zaradi tega številne tudi pripombe. Ozdivnost v javni razpravi je bila široka, pripombe in predlogi so odraz večinske volje in usmerjenosti naših delovnih ljudi in občanov.

Nesprejemljivi predlogi

V vseh javnih razpravah so sestavljalcem najbolj zamerili jezik.

Amandmaji so napisani nerazumljivo. Namesto kratkega jedrnatega besedila, ki naj bo razumljiv vsakemu državljanu, je uporabljeno prazno-rečje, značilno za »politični« jezik, ki se vse bolj razrašča in ki omogoča vsakomur, da si ga tolmači po svoje. To pa za besedilo ustave ni dopustno.

Poleg tega so sestavljalcem osnutka nekonzistentno vnašali v osnutek različne predloge, ki so si medsebojno protislovni. Namesto jasnega koncepta in dosledne opredelitve posameznih ustavnih določil, ki naj bi zagotavljala temeljno načelo naše samoupravne naravnosti, da odloča o delitvi dohodka tisti, ki ga ustvarja, se prav določbe, ki zadeva-

jo ta osnovni samoupravni produkcijski odnos, pretvarjajo v svoje nasprotje in podpirajo etatiistično odločanje o delitvi ustvarjenega dohodka. Namesto doslednega spoštovanja suverenosti republik, kot konstitutivnih elementov federacije, predvidevajo amandmaji še večjo krepitev zveznih organov in unitarističnega načina vodenja države. Namesto realnega priznavanja in spoštovanja različnosti v stopnji ekonomskega in civilizacijskega razvoja posameznih republik in pokrajin, poskušajo v amandmajih vnašati v ustavo kompromisne rešitve, ki so si čisto protislovne in pomenijo odmik od načela, da je vsaka republika odgovorna za svoj lastni in za

skupni razvoj. Namesto jasne naravnosti gospodarstva v tržno gospodarstvo, ponujajo amandmaji usmerjenost v državno usmerjanje, gospodarstva, kjer so vse niti v glavnem v rokah zvezne administracije. To pa pomeni globoko nezaupanje v sposobnost samoupravno organiziranih proizvajalcev, da sami najdejo najprimernejše rešitve lastne organiziranosti in usmerjevanja v tržno naravnano gospodarstvo. Te ugotovitve javne razprave pa nakazujejo nasprotovanje proti načinu razreševanja družbene problematike na način, kot ga ponujajo predloženi osnutki amandmajev.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Kolektiv ne sme ostati v negotovosti

Predsedstvo OK ZKS Ljubljana Center je razpravljalo o rezultatih poslovanja OZD s področja gospodarjenja in družbenih dejavnosti občine Ljubljana Center v letu 1987 in ob tem posvetilo posebno pozornost delu ZKPO v delovni organizaciji Nova Ljubljana.

Komunisti in osnovne organizacije ZK v DO morajo bolj pregledati lastno delo in razmejiti notranje slabosti ter preko OD vzpodbujati dolgoročni interes delavcev za razvoj lastne organizacije in s tem tudi izvajanje sredstev za akumulacijo.

Iz informacije komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo občine Ljubljana-Center je razvidno, da je delež akumulacije ljubljanskega gospodarstva zavzemal v lanskem letu le 11%, leto prej pa 24%. Mi smo demokratizirali besedo, premalo pa dejanja. Takšne in podobne misli je bilo

slušati tudi ob razpravi o stanju v DO Nova Ljubljana, ki je po zaključnem računu za leto 1987 izkazala 2.038.095.749 dinarjev izgube, ki še narašča.

Predsednik posebne delovne skupine občinskega komiteja ZKS Jože Vonta, ki je imela nalogo preučiti stanje v Novi, je dokaj argumentirano nanizal dejstva, ki so DO Nova privedle do takega stanja. Poleg lastnih napak vodstva DO Nova nosijo odgovornost tudi Avtotehna in upniki, ki so bili sanatorji Nove. Zadovoljni niso bili tudi z delom sanacijskega odbora, ki ni imel niti lastnih kon-

ceptov razvoja, dočim se upniki borijo le za svoj denar. V vsakem primeru pa je neodgovorno pustiti ljudi v negotovosti, je zaključil svoje poročilo Jože Vonta.

V razpravi so menili, da je potrebno raziskati nepravilnosti v finančnem poslovanju, razčistiti odnose z Avtotehno, socialno stanje zaposlenih v DO Novi, nizke osebne dohodeke ter delo osnovne organizacije ZK in sindikata. Predsednik ZKPO Mirko Lokar pa je predlagal začetek stečajnega postopka. Predsedstvo je zadolžilo delovno skupino, da ponovno obišče delovno organizacijo, skliče vse komuniste v DO Nova in Avtotehni, kjer naj skupno ugotovijo odgovornosti za takšno stanje. V vsakem primeru pa bo moral Izvršni svet in drugi pristojni organi ukrepati hitreje.

LOJZE CEPUS

VRTEC PRAZNUJE ROJSTNI DAN

Dvajset let dela ni bilo zaman

Zadnji dan meseca marca so v vzgojno varstveni ustanovi na Starem Vodmatu slovesno proslavili 20 let uspešnega delovanja. Z lepim programom, ki ga je pripravila Vladka Stepanov, so vzgojiteljice vrtca v pesmi in besedi predstavile vrtljak z utrinki dvajsetletnega dela. Program je popestrila Sandra Zajc, nekdanja mala nežna deklica, danes študentka pravne fakultete, ki nam je na klavirju zaigrala »Preludij« J. S. Bacha. Tina Kraji, blok flavto in Matija in Martin Dornik, ki ju je na klavirju spremljala njihova mamica Boža. Po programu je sledil ogled prostorov. Za vse navzoče je uprava vrtca priredila še posebno presenečenje v katerem je brezplačno sodeloval ansmabel Henček.

Slovesnosti so se poleg številnih gostov udeležile tudi predsednica Skupnosti otroškega varstva občine Ljubljana Center Stanka Ferenčak, predsednica Skupščine KS Breda Gaspari in predstavniki zavoda za šolstvo SRS.

Prizadevanje za zgraditev vrtca na Vodmatu je potekalo že od leta 1963 dalje. Pod strokovnim vod-

stvom prve vzgojiteljice Nine Japelj, danes vodja enote, so začeli v skromnih prostorih na Sketovi 5. Pozneje pa so šli pod okrilje osnovne šole dr. Jože Potrč, kjer je bilo tedaj vključenih že 80 otrok. Potrebe pa so bile večje in večje.

Leta 1965 je bil imenovan prvi gradbeni odbor in ob pomoči ta-

kratnega podjetja »DOM« in krajanov je bila že 18. marca 1968 slavnostna otvoritev prvega dela vrtca na Bolgarski ulici. Z novim vrtcem so bili dani vsi pogoji za načrtno in poglobljeno vzgojno delo. Toda potrebe so rasle, saj se je število otrok povečalo na 158.

Ob vztrajnem delu prve ravnateljice VVO Juste Kavškove je bil 28. oktobra 1970 odprt drugi objekt, kjer je dobilo sončne prostore 100 dojenčkov. Vsi prostori so bili sodobno urejeni, otroci pa pod stalnim vzgojnim vodenjem dobrih vzgojiteljic in zdravnice dr. Havlinove in pozneje dr. Humerjeve.

Pravijo v tretje gre rado. V letu 1976 so občani mesta Ljubljane izglasovali drugi samoprispevek. Na vseh koncih Ljubljane so gradili nove vrtce, šole in telovadnice. Vodmat je v planu s tretjim objektom. Ing. arh. Milan Štrukelj, Juste Kavšek in Meta Bajc so se ponovno zagrizli v delo. Slovesna otvoritev tretjega objekta je bila 17. septembra 1979. Imenovali so ga »Prizidek«. Prostore je dobilo še 162 otrok.

Skupaj je bilo leta 1982 kar 462 otrok. Danes je v vrtcu 108 dojenčkov in 280 predšolskih otrok.

Tako so bile ustvarjene možnosti za uresničevanje družbenih ciljev predšolske vzgojnovarstvene dejavnosti. Delavci kolektiva se stalno izobražujejo in sledijo vsem oblikam sodobnih tokov vzgojnoizobraževalnega procesa.

LOJZE CEPUS

Maičkom je v našem vrtcu lepo

(Nadaljevanje s 3. strani)

Premalo časa za razpravo

V javni razpravi je bilo poudarjeno, da je čas, ki je določen za to razpravo, odločno prekrat. Priporočila k besedilu amandmajev bi morali dati predvsem strokovnjaki in strokovna društva. V javno razpravo bi morali dati besedilo, ki bi bilo strokovno verificirano. Občani so resno opozarjali, da je že dosedanja ustava prekoračila za ustavo dopustno razsežnost normiranja. Kot primer so občani navajali, da je sedanja ustava po številu členov kar trikrat presežila ustavo iz leta 1946.

V javni razpravi so podali pomislek, ali ne bi bilo primerno predelati celotno ustavo, jo skrajšati in iz nje odstraniti vsa določila, ki po svoji vsebini spadajo v področje zakonske regulative. Ali je sedanje krizno obdobje sploh primerno za tako teme-

ljit poseg v spreminjanje ustave. Ekonomska in družbena kriza sta v času od pobude do predloga amandmajev doživeli bistveno zaostritev. Okvir, dan s pobudo, je že presežen in so predloženi osnutki amandmajev le poskus krpanja, ki ne prispeva k razreševanju nakopičenih družbenih protislovij. Tako so se pojavljala v razpravi stališča od tega, da se predložene amandmaje zavrne v celoti, do tega, da se sprejmejo le tisti amandmaji, ki naj odpravijo zavore za uveljavitev tržne usmerjenosti gospodarstva in omogočanja sproščene delovanja tržnih zakonitosti in pretoka kapitala.

Spoštovati moramo razlike in pravice narodov

Parcialne rešitve ne odpirajo perspektive za izhod iz krize. Ponovno moramo oživiti gospodarstvo ob istočasnem spoštovanju vseh ljudskih potencialov. Izhajati moramo iz

realne ocene odnosov v Jugoslaviji, iz realne ocene razlik, ki v njej obstajajo. Ta realna ocena pa mora sloneti na spoštovanju različnosti, na spoštovanju suverenih pravic in hkrati dolžnosti narodov Jugoslavije, da sami skrbijo za svoj lastni in s tem tudi skupni razvoj Jugoslavije.

Razmišljanja v razpravi niso nikjer šla v smeri razbijanja Jugoslavije kot federativne skupnosti narodov, ampak so bila predvsem usmerjena na vprašanja, ki jih moramo rešiti, če želimo vrniti Jugoslaviji vsaj del tiste vere in zaupanja, ki je bila deležna ob svojem ponovnem rojstvu v Jajcu. Federacija je rodilo spoznanje, da je interes vsakega naroda v njej odraz lastnega interesa in da je federativna ureditev jamstvo svobodnega razvoja vsakega njenega suverena dela. Temeljni problem jugoslovanske družbe nasploh je, da ne priznava vseh naših različnosti kot objektivne danosti. Uvelja-

viti se mora takšen sistem, v katerem bosta ob skupnem in soglasnem urejanju najbolj splošnih vprašanj obveljala avtonomnost demokratičnega urejanja notranjega življenja v vsaki republiki ali pokrajini in prostovoljnega povezovanja med seboj.

Civilna družba

Samoupravna socialistična družba bi morala biti sinonim za civilno družbo. Zaradi tega bi morali v ustavi bolj poudariti, da je osnovni subjekt te družbe človek z vsemi pravicami in dolžnostmi, ki mu grejo kot svobodni osebnosti v demokratično organizirani družbi. Humanizem, kot temelj samoupravne socialistične družbe, bi moral dobiti ustrezno mesto in poudarek tudi v ustavi. Vendar nam samo nova ustava ne bo pomagala, če ne bo urejena odgovornost do spoštovanja in izvajanja ustavnih določil, zakonov in medsebojnih dogovorov.

Bistvenih premikov še ni

Na seji 6. aprila so se člani predsedstva občinskega sveta zveze sindikatov najprej seznanili z informacijo občinskega komiteja za družbeno planiranje o poslovnih rezultatih občinskih delovnih organizacij v minulemu letu. Slabši so kot leto prej. Z doseženim ne moremo biti zadovoljni, pri nezadovoljstvu pa se ni mogoče ustaviti. Čakati na odločitve, ki naj bi bile čudežna odrešitev, tudi ni mogoče.

Obdobje intervencijske zakonodaje, se bliža koncu, vse glasnejše so govorice o dokončnem podpisu sporazuma z mednarodnim denarnim skladom, zvezni izvršni svet pripravljaja ekonomsko politiko za to obdobje, akumulacije močno pada, inflacija raste, cene grede, podobno kot osebni dohodki, neko svojo avtonomno pot. Družbeni dogovori, samoupravni sporazumi, branžni dogovori, marsikje pa tudi zakoni so vse bolj popisani listi, ki jih spoštujemo kakor kdo, država siromaši združeno delo s predpisovanjem vedno novih obveznosti. Vsi se pogovarjamo o tržnem gospodarstvu, ki ga marsikdo razume po svoje.

Glede na to, da o družbenih razmerah ne odločajo več delavci in občani, je tudi težko ustrezno zastaviti delovanje same organizacije. Če prelistamo okvirni operativni načrt za obdobje prihodnjih petih mesecev lahko ugotovimo, da res izhaja iz sprejetega letnega programa, da se drži začrtanih smernic, vendar pa mu ni mogoče pripisati kakšne višje kakovosti kot je le povprečje. V njem je vendarle preveč nesindikalnih tem. Potreba po splošni informiranosti je pogoj za organizirano in kakovostno družbeno akcijo. Ni pa dopustno porabiti več časa za seznanjanje s splošnimi razmerami na račun konkretne usposobitve za akcijo, razpravljanje o tistih bistvenih, nekaj strateških točkah, kjer naj bi se zagotovil odločilni preobrat pri delovanju sindikalne organizacije. V tej luči pa občinski sindikat še ni naredil bistvenega premika, kljub vse večji kritičnosti do lastnega ugleda in veljave. Vsekakor pa jo bo, v to danes več ni mogoče dvomiti, če ne drugega so razmere takšne, da ne bodo več dopuščale dilem.

JURIJ POPOV

KONFERENCA SZDL O PRESKRBI

Premalo denarja za kvalitetno delo

Preskrba v našem mestu je najboljša v državi. S pomočjo blagovnih rezerv in kompenzacij smo si zagotovili dovolj blaga za vse vrste potrošnje. Kljub temu pa se trgovina otepa z nizkim dohodkom, zaradi česar so tudi osebni dohodki razmeroma nizki. To povzroča odhod dobrih delavcev in s tem samo po sebi tudi slabšo kakovost storitev. To je ena od misli, ki so jih izrekli na konferenci SZDL Ljubljana Center, ko so 29. marca razpravljali o preskrbi.

Tako kot za vse gospodarstvo je tudi za trgovino edina rešitev tržno gospodarstvo, so menili na seji, pa čeprav so ugotovili, da se v glavnem ne moremo pritoževati nad preskrbo kot celoto. Najtežji položaj je v trgovini na drobno, se pravi v tako imenovani osnovni preskrbi. Težak položaj trgovine skušajo reševati posamezne organizacije z močnejšo reklamo, razprodajami in drugim oblikami pridobivanja potrošnikov.

V razpravi so izrazili bojazen, da bo trgovina v primeru uveljavljanja tržnih zakonitosti začela opuščati osnovno preskrbo. Kljub temu pa so menili, da je treba le razčistiti z razmišljanjem, po katerem naj bi morali imeti trgovino tako rekoč za vsakim vogalom.

V razpravi so med drugim omenili tudi začetni razmah mreže zasebnih trgovin in ob tem izrazili bojazen, da se ne bi z njimi zgodilo isto, kot se čisto dogaja v gostinstvu. Ko si lastnik nabere dovolj denarja omeji poslovanje na le nekaj dni v tednu. Ob tem so na konferenci omenili tudi priprave na nov odlok o poslovnem času. Osnutek odloka predvideva krajši delovni čas trgovin, ki naj bi bil bolj prilagojen potrebam kupcev vendar pa skrivajo te priprave v sebi tudi več nevarnosti. Po eni strani bodo imele trgovine nenadoma preveč zaposlenih, po drugi strani pa tudi kupci niso pripravljeni sprejeti tak poslovnih čas, ki bi jim onemogočal normalne nakupe.

Sveti potrošnikov sicer uspešno opravljajo svojo nalogo, nimajo pa nikjer prave opore za svoje delo. Njihovega mnenja nihče ne upošteva tako kot bi bilo treba. Na konferenci so se zavzeli za tesnejše sodelovanje svetov potrošnikov s trgovino. Sveti potrošnikov bodo v kratkem pregledali tudi delovanje ljubljanskega živilskega trga in se podrobno posvetili napovedanim spremembam delovnega časa trgovin.

Sveti potrošnikov že dlje časa opozarjajo na izrazite primere zaprtega trga v Ljubljani. V ljubljanskih trgovinah namreč najdemo le blago enih in istih proizvajalcev, največ z ožjega območja Slovenije. Vsi drugi proizvajalci se le redkokdaj pojavijo s svojimi proizvodi na policah ljubljanskih trgovin. Menili so, da takšen položaj ne ustreza, saj po eni strani onemogoča potrošniku, da izbira med različnimi proizvodi, po drugi strani pa tudi ne prispeva k odprtosti jugoslovanskega trga.

N. I.

Enotnost in – pozor pred birokracijo

Osvobodilna fronta slovenskega naroda je imela v mestu svoje ustanovitve – v Ljubljani, svoj prvi kongres. Bil je v Tivoliju od 15. do 16. julija 1945.

Pred tem je bil zbor Sokolstva. Tone Fajfar, predstavnik krščanskih socialistov pa je v Slovenski poročevalcu napisal članek o temeljnih točkah OF, te magne charte razkosanega slovenskega naroda. Sprejete so bile leta 1941 in so veljale ves čas vojne, do osvoboditve. Tudi zaradi aktualnosti jih navajam v celoti:

1. Proti okupatorju je treba vršiti neizprosno oboroženo akcijo.

2. Ta akcija predstavlja izhodišče za osvoboditev in združitve vseh Slovencev.

3. Stojčec na stališču naravne in usodne skupnosti južnoslovenskih narodov, OF ne priznava razkosane Jugoslavije in deluje z vsemi silami za slogo in enotnost njenih narodov. Hkrati stremi k povezanosti slovenskih narodov pod vodstvom velikega ruskega naroda na temelju pravice slehernega naroda do samoodločbe.

4. Za osvobodilno akcijo in aktivizacijo slovenskih množic preoblikuje OF slovenski narodni značaj. Slovenske ljudske množice, ki se borijo za svoje narodne in človeške pravice, ustvarjajo nov lik aktivnega slovenstva.

5. Vse skupine, ki sodelujejo v OF, so se obvezale, da bodo lojalne v medsebojnih odnosih.

6. Po narodni osvoboditvi prevzame na slovenskem ozemlju oblast OF kot celota.

7. Po narodni osvoboditvi uvede OF dosledne ljudske demokracije. Vsa vprašanja, ki presegajo okvir narodne osvoboditve, se bodo reševala na dosledni ljudski demokratičen način.

8. V skladu s slovesnimi izjavami Churchila, Roosevelta in Stalina bo po svoji narodni osvoboditvi o notranji ureditvi združene Slovenije in o svojih zunanjih odnosih odločal slovenski narod sam. OF bo te elementarne prevince slovenskega na-

roda uveljavila in branila z vsemi sredstvi.

9. Narodna vojska na slovenskem ozemlju raste iz slovenskih narodnih osvobodilnih partizanskih čet in Narodne zaščite, kamor se pozivajo vsi Slovenci.

Drugi dan kongresa so sprejeli razširjene točke. Bilo jih je trinajst. Poudarjale so združitve vseh Slovencev v federalni enoti Sloveniji, v okviru Demokratične federativne Jugoslavije, utrjevanje državnih koristi, ljudsko demokracijo, bratstvo in enotnost, ne samo z jugoslovenskimi, temveč tudi z ruskim narodom, boj proti imperialističnim sodelavcem in šovinizmu. Nadalje so zahtevale utrjevanje narodnoosvobodilnih odborov, da se da zemljo tistemu, ki jo obdeluje, združitve sil za obnovo, enotnost OF, socialno zaščito in brezplačno izobraževanje.

Kongres je otvoril Josip Vidmar, ki je ugotovil, da so temeljne točke izpolnjene, da je OF prevzela oblast kot celota in da je to zasluga komunistične partije Slovenije. Edvard Kocbek je poudaril vodilno vlogo partije in obdolžil vrhno plast katoličanov, da se je vdala sebičnosti. Po njegovem mnenju je bil narodnoosvobodilni boj očistenje, ki se bo nadaljevalo, dokler ne bo katolicizem izgubil vse družbene in politične privilegije.

Na drugem kongresu od 26. do 27. aprila 1948 je sekretar Miha Marinko govoril o hudih gospodarskih problemih in pozival k mobilizaciji za drugo plansko leto, za ustanavljanje delovnih brigad in kmetijskih zadrug. Nastopil je proti Marshalovemu planu, ki je bil po njegovem mnenju zvižaja, ki naj bi ohromila konkurenco socialistične proizvodnje in udejanila ponovni monopol kapitalističnega gospodarstva.

Tretji kongres je bil leta 1951 – ob desetletnici ustanovitve OF. Boris Kidrič je napadel stališča sovjetske komunistične partije, predvsem njen nacionalni program. Edvard Kardelj je odobral vse skle-

pe drugega kongresa, razen podpore, ki so jo takrat dali politiki Sovjetske zveze. Opravičeval je delegate, ker niso vedeli, kako »globoko izdajstvo je nastalo v prvi deželi socializma« in se zavzemal za zadrževanje socialističnega tipa. Marinko je zahteval zmanjšanje upravnega aparata in s tem samostojno opravljanje oziroma samoupravljanje gospodarstva.

Na četrtem kongresu, od 25. do 27. aprila 1953 se je OF preimenovala v Socialistično zvezo delovnega ljudstva Slovenije.

Glavna referata sta imela Marijan Breclj in Miha Marinko. Prvi se je zavzel za boj proti birokratizmu in za poglobljanje socialistične demokracije. Poudaril je pomen delavskih svetov, za OF pa je rekel, naj postane resnično politična organizacija, ne pa podaljšana roka državne uprave. V organizaciji so se kazale tudi nekakšne težnje po koaliciji, kot med NOB, a Breclj je menil, naj pri preprečevanju le tega ne uporabljajo predpisov o organiziranju.

Marinko je govoril o napakah v gospodarskem življenju, o trgovcih, ki so bili na »slabši moralni stopnji kot pred vojno«, in o težnjah delovnih kolektivov, da bi si delili še višje plače, ne glede na produktivnost. S tem se je zvišala kupna moč, a blaga je bilo manj, ker ni bilo povečane proizvodnje. Vrstni red investicij naj določa ekonomska pomembnost, a višek dohodka naj bi šel za splošne potrebe. Na trgu se je začela pojavljati konkurenca. Z njo so lahko nastopili predvsem tisti kolektivi, ki so bili manj obremenjeni z dajatvami. Na koncu je dejal, da je ekonomska rentabilnost državni interes ter opozoril na nesorazmerja med našimi proizvodnimi stroški in svetovnimi cenami.

Stane Kavčič je govoril o velikih spekulacijah v podjetjih, kjer jih ponekod podpira tudi SZDL ter o direktorjih, ki morajo biti enakopravni z delavskimi sveti ter samoiniciativni, ne pa mežje. Boris Kraigher je govoril o kmetijskih združenjih, ki so le ena izmed poti v socializem ter o glavnem vzroku, ki je odvrčal kmete od boja za socializem – o prezgodnji kolektivizaciji. Edvard Kardelj je zagovarjal socialistično preobrazbo kmetijstva, ki je bilo po njegovih besedah boljše od individualnega in poudaril, da more biti rentabilno samo tisto, kar je obenem socialistično. Zavzel se je za nižje cene kmetijskih proizvodov, ker bi visoke cene povzročile stagnacijo na vasi.

Na petem kongresu SZDL, od 5. do 7. marca 1961 so tako kot na prejšnjem razpravljali v sekcijah, ki so postale enakopravna oblika dela in odločanja v SZDL. Zavzeli so se za ekonomsko enotnost, ob kateri morajo slabeti upravne komandne funkcije v podjetjih. Kavčič je govoril o popolni afirmaciji samoupravljanja in o plačilu po delu.

Na šestem kongresu SZDL, od 5. do 7. aprila 1966 so bile novosti v razpravah o tisku, ki naj samostojno oblikuje svoja stališča, zavzeli so se za enotno socialno zavarovanje delavcev in kmetov, za zbere volitev pa so menili, da »po starem ne gre več, po novem pa ne znamo«.

Od leta 1966 naprej SZDL ni več sklicevala kongresov.

LOJZ TRŠAN

Puška in v njeni cevi tulipan

Zadnji dnevi okupacije so bili napolnjeni s pričakovanjem. Ljubljana, obdana z bodečo žico, bunkerji in strojnimi je dajala vtis mirnega mesta, kot da se je potuhnila pred dogajanjem, za katerega še nihče ni prav vedel kakšno bo. Vedeli smo samo, da bo to nekaj velikega.

Naša družina je živela na obrobju Ljubljane, zunaj bodeče žice. Mesto je ležalo pred nami zaprto in nedostopno. Vanj smo smeli samo na posebej določenih prehodih s propustnico, ki smo jo šolarji dobili po dolgem čakanju pred mestno komando. Na moji propustnici je pisalo, da velja do 30. junija 1945.

Ne spominjam se več, kateri dan v tednu je bil. Prav nič ni bilo pomembno ali je torek ali sredo. Dobro pa se spominjam, da je bil 8. maj 1945 lep dan. Toplo je bilo in v zraku je dišalo po svežem zelenju. Sem ter tja se je v okolici slišalo bobnenje, kar pa nas niti ni vznemirjalo, saj so bili zvoki te vrste med vojno nekaj povsem običajnega.

Dopoldne se je začelo po soseski govoriti, da Nemci in domobranci odhajajo. Popoldne se je govorilo, da je treba pripraviti zastave.

Zastavo smo imeli spravljeno med cunjami na podstrehi. Bila je to stara jugoslovenska zastava, ki tudi v primeru temeljite preiskave ni mogla vzbujati posebnih pozornosti. Zdaj pa smo vedeli, da takšna ne velja več in da mora imeti zvezdo. Moja mama je nekje našla kos rdečega blaga in si ga pripravila, da bi lahko ukrepala, brž ko bo potrebno. Zvezde še ni urezala takoj, ker smo iz izkušnje dobro vedeli, kako hitro se lahko pojavijo na vratih vojaki, pa naj bodo to domobranci ali Nemci in premečejo stanovanje.

K počitku smo legli tako kot običajno. Čeprav smo bili med vojno vjani vseh vrst presenečenj pa je bilo pričakovanje tedanjih dogodkov le preveč vznemirljivo, da bi lahko zaspal. Napeto sem lovil glasove, ki bi utegnili izdati, da se nekaj dogaja. Končno sem zaspal, vendar mislim, da nisem spal kdove kako dolgo. Bil pa je že dan, ko sem se prebudil. Takoj sem zaznal nek vrvež, ki ga doslej ni bilo. Pogledal sem skozi okno in videl na naši hiši viseti zastavo z rdečo zvezdo. Vedel sem, da vstaja moja mama zelo zgodaj, vendar nisem mogel niti najmanj slutiti, da bo imela zastavo tako hitro nared.

»Partizani so v Ljubljani,« je bilo prvo, kar sem slišal ko sem stopil v kuhinjo.

»Pojdi v mesto,« mi je rekla mama. »To kar boš videl danes, ne boš videl nikoli več.«

Predno je cesta zavila med prve mestne hiše je tekla med zelenimi travniki in polji. Tam, kjer je cesta prečkala žične ovire je bil prostor, ki smo mu pravili blok. Običajno so bili na bloku domobranci stražarji, ki so strogo pregledovali propustnice. Z mešanimi občutki sem se bližal temu prostoru in podzavestno sem v žepu otipaval propustnico. Na bloku ni bilo nikogar. Tedaj šele sem se zavedel nesmiselnosti svojega početja in dodobra spoznal, da dokument, ki sem ga imel pri sebi, nima nobenega pomena več.

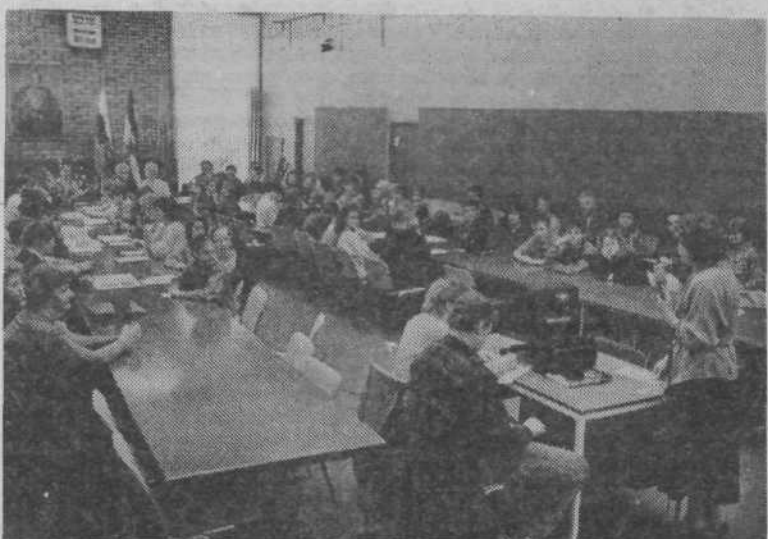
Spustil sem sapo, kot da se je odvalila z mene velikanska skala: »Svoboda!« Pojem, ki je dolga leta tlel kot neugašena iskra, je začel dobivati svojo otipljivo podobo. Nihče mi ne brani, da grem kamor hočem, nikomur mi ni potrebno več odgovarjati na vprašanje, kam grem. Zdah lahko torej tudi vsakomur povem, kar me je volja. Leta in leta sem moral skrivati svoje misli, saj je bilo življenjsko nevarno povedati, da sovražim naciste, domobrance, da želim zmago partizanski vojski. Zmaga je zdaj tu! Zdah grem, da vidim, kakšna je videti od blizu.

Prišel sem do Tržaške ceste. V tistem času je bila to še zaprašena makadamska cesta. Ljudje so stali ob njej, nikogar ni motil prah. Zaprašena je bila tudi vojska, ki je prihajal z vrhniške smeri: borci, vozovi, konji. Nekateri so prihajali utrujeni, drugi so si prizadevali, da bi korakali strumno. Puške na ramah, v puškinih ceveh pa so tičali tulipani. In prav ti tulipani so se mi živo vtisnili v spomin: nežna cvetlica v krutem orožju, ki je še do včeraj sejala smrt. Vojne je konec in namesto govornice orožja je življenje nastopilo svojo pot.

Ljudje so mahali in vzklikali, veselja ni bilo ne konec ne kraja. V središču mesta je bila pred pošto velika gneča. Ljudje so vzklikali, ploskali, mahali z zastavicami in cvetjem. V nekem trenutku, mislim da je bilo okrog 9. ure se je iz zvočnikov oglasila kukavica – znak ljubljanskega radia. Med ljudmi je završalo, kar zavpili so, še močnejše so ploskali in mahali. Takrat še nismo vedeli – izvedeli smo kasneje – da je sovražnik tik pred odhodom poškodoval radijsko postajo. Tehniki so kar hitro spet usposobili in najpoprej so poslali v eter kukavico – znak radia svobodne Ljubljane. To je bil višek veselja, saj je bilo to hkrati simbolično spoznanje, da je konec vsega hudega.

Veselje je trajal ves dan. Nikomur se ni mudilo domov. Ljudje so vztrajali na ulicah do poznih večernih ur. Bilo je, kot da smo se prebudili iz morečih sanj in smo spoznali, da je vse tisto, kar smo prestajali do včerajšnjega dne samo strahovit spomin, ki ga velja pozabiti čimprej.

NIKO ISAJEVIČ

V dvorani RTV v Ljubljani so se 5. aprila zbrali mladi zgodovinarji iz občine Center in predstavili svoje raziskovalne naloge, ki so jih napisali na temo »Ljubljana na prelomu stoletja«.

Različne oblike lastnine

V ustavi bi morali določiti, da država zagotavlja pravno varnost vseh oblik zakonite lastnine in da obravnava vse vrste lastnine (zadružne, zasebne itd.) enakopravno. Sam pojem družbene lastnine, kot prevladujoče oblike lastnine, bi morala ustava vezati na pravico upravljanja po organizaciji združenega dela, ki bi morala biti titular te lastnine z edino omejitvijo, da je ne sme izničevati, ampak mora po načelu dobrega gospodarja skrbeti za stalno rast in posodobitev. Z ustavo bi moralo biti določeno ne le, da je protiustaven vsak akt države, s katerim se organizaciji združenega dela omejuje pravica svobodnega razpolaganja z zakonito ustvarjenim dohodkom. Vsaka organizacija združenega dela bi morala imeti pravico, da v pogojih tržnega gospodarstva, na podlagi svojega lastnega in skupnega interesa vlaga

svoj kapital in ga združuje z drugimi organizacijami združenega dela ali z zasebniki (tudi tujimi) s pravico soupravljanja v odvisnosti od velikosti svojega deleža in za čas, ko tako sodelovanje obstaja. Država lahko v takih primerih nastopa le kot usmerjevalec, ki s svojo davčno in kreditno politiko pospešuje vlaganje v manj razvita področja ali v posodabljanje in prestrukturiranje proizvodnje.

Samoupravne pravice in organiziranost

Vlogo države in njenih organov bi morali postaviti v vlogo zagotavljanja primernih pogojev za razvoj samoupravljanja. Obveznost izvajanja samoupravno sprejetih odločitev bi morala biti državno sankcionirana. To bi dejansko pomenilo odmiranje države v upravljaljskih funkcijah in ohranjanje ali celo krepitev državnih funkcij za varovanje samou-

pravljanja kot osnovnega družbeno-ekonomskega odnosa. V razpravi je bilo poudarjeno, da je taka funkcija države ustvarljiva predvsem v republikah in pokrajinah, na zvezni ravni pa le na tistih skupnih področjih, ki so izrecno z ustavo prenešana na zvezne organe.

Posebno pozornost je potrebno posvetiti samoupravni organiziranosti. Sedanje stanje kaže na tolikšno preorganiziranost, da nam ta sama po sebi zamegljuje ali celo onemogoča stvarno samoupravljanje. Proučiti bi veljalo potrebnost in smotrnost številnih samoupravnih interesnih skupnosti in številnost ter obseg administracije v njih. Vse večje administriranje na vseh področjih družbenega življenja ne povzroča samo rast jalovega dela, ampak v bistvu onemogoča uspešno samoupravno odločanje. Jasneje moramo opredeliti kaj je domena samoupravnega odločanja in kaj poslovodnega.

Kaj je s skupščinskimi zbori?

Pri organizaciji skupščin družbenopolitičnih skupnosti bi veljalo ponovno razmisliti o potrebnosti družbenopolitičnih zborov v republiki in občinah. S tem v zvezi je razprava večkrat opozorila na nevzdržnost institucionalizacije ZK v organih države in v njenem funkcioniranju. ZK mora, po mnenju mnogih razpravljalcev, uveljavljati svojo vodilno vlogo v družbi z doslednim uveljavljanjem naprednih stališč za nadaljnji razvoj samoupravnega socializma z močjo argumentov in ne državne prisile. To terjajo od nje lastni dokumenti. Prav tako velja razmisliti o potrebi večdomnega sistema občinskih skupščin. Sedanja trodomna ureditev ni samo zelo draga, ampak povzroča čisto tudi težave pri sklepanju samem. Družbenopolitični zbori se

(Nadaljevanje na 6. strani)

Reorganizacija stanovanjske samouprave

O reorganizaciji stanovanjskih skupnosti mesta Ljubljane razpravljamo že najmanj dve leti. Pri tem smo se takorekoč že dogovorili o racionalizaciji delegatskega sistema. Pripravljani so vsi potrebni samoupravni dokumenti vključno s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi ene same stanovanjske skupnosti. Nismo pa še dosegli enotnih stališč glede nujne prilagoditve organizacije in vsebine dela delovne skupnosti SSS in specializiranih delovnih organizacij stanovanjskega gospodarstva.

Zdaj je v razpravi že drugi predlog, ki obravnava način opravljanja strokovnih opravil za delegatski sistem in skupščino SSS (delovna skupnost SSS), naloge Zavoda za izgradnjo Ljubljane na področju graditve, prenove in planiranja, naloge Stanovanjskega podjetja za področje gospodarjenja, naloge Stanovanjsko komunalne banke v zvezi s financiranjem, kreditiranjem in varčevanjem, obravnava pa tudi nujnost racionalizacije delegatskega odločanja z večjim poudarkom na vsebini. Predlog sta v začetku aprila obravnavala svet za varstvo okolja, urejanje prostora in stanovanjske zadeve pri OK SZDL Center in nato še predsedstvo OK SZDL Center.

Potrebne so nujne spremembe

Razpravljalci so menili, da predlog prilaganja strokovnih služb upošteva zgolj sedanje razmere in načrte stanovanjskega gospodarstva, ne predvideva pa nujnih sprememb, do katerih bo moralo priti tudi na tem področju zaradi zaostrene gospodarske situacije. Stanovanjska zidava je

postala po dosedanjih konceptih tako za občane kot za delovne organizacije nedosegljiva zaradi bliskovito naraščajočih cen. Ljubljanska kotlina je že skoraj povsem izkoristila možnosti razširjanja pozidave in doseljevanja novega prebivalstva. Starejši stanovanjski fond je zaradi neustreznega vzdrževanja in premajhne skrbi zanj že tako dotrajal, da pri številnih objektih postaja nadaljnje vzdrževanje vprašljivo.

Skoraj nespremenjeno je ostalo število podstandardnih stanovanj v mestu (1.500, od tega približno 800 v najožjem središču mesta); po neki študiji, izdelani pred leti, pa je v Ljubljani že približno 27.000 stanovanj nujno potrebnih temeljite revitalizacije. Če k temu prištejemo še staranje prebivalstva v središču mesta, ker so se mladi ljudje odseljevali v nove soseske, potem se ponuja sam po sebi sklep, da je v stanovanjskem gospodarstvu mesta nujno treba uprati povsem druga pota. Vendar – če tako čedalje glasneje razmišljamo delegati, so v strokovnih službah le redki posamezniki prišli do spoznanja, da je treba bistveno spremeniti utečena pota stanovanjskega gospodarstva.

Cenejša gradnja, neodložljiva popravila

Uveljaviti bomo morali nove, predvsem cenejše in hitreje načine gradnje – seveda ne na račun kvalitete. Zaostri moramo gradbeni nadzor. Pri projektiranju, novogradnjah, prav tako pa tudi pri prenovi in revitalizaciji moramo strogo upoštevati kasnejše racionalno vzdrževanje. Uveljaviti bo treba drugačne standarde za solidarnostna stanovanja in spremeniti pogoje za njihovo dodeljevanje. Prioritetna skupna naloga mora postati revitalizacija obstoječega stanovanjskega sklada, zlasti pa ožjega mestnega središča, kar bo ponudilo številne možnosti za povečanje števila stanovanj s prezidavami, nadzidavami, preurejanjem podstreh pa tudi za ponovno usposabljanje stanovanj, ki jih že dolga leta uporabljajo za pisarne. Prav tako ne moremo v nedogled odlagati sanacije številnih objektov zgrajenih po vojni bodisi iz neustreznih materialov, bodisi po neustreznih projektih, ali pa tudi z dokajšnjo malomarnostjo posameznih izvajalcev. Stanovalci teh objektov niso krivi, če so posamezni elementi dotrajali mnogo prej kot je bilo deklarirano. Niso krivi, če se objekti posedajo, če zamakajo strehe, če v kleti vdira voda zaradi neustrezno izpeljane kanalizacije, če odpadajo fasadne plošče itd.

Na povsem novo podlago bo treba postaviti tudi vzdrževanje stanovanjskega fonda, ki je v strokovnem in materialnem pogledu daleč za potrebami in zahtevami današnjega časa. Hkrati pa bo treba povsem spremeniti naš odnos do hišne samouprave. V okviru ene same stanovanjske skupnosti in ob racionaliziranem delegatskem odločanju, moramo skupnosti stanovalcev in hišni sveti dobiti bistveno več možnosti za skrbno upravljanje in s tem tudi več sredstev za sprotno vzdrževanje.

Delegati zahtevajo – stroka se ne zgane

Kje smo že slišali takšne in še številne druge ideje? Nikjer druge kot v delegatskih klopek stanovanjskih skupnosti, pred leti pa tudi v zborih krajevnih skupnosti občinskih skupščin. Vse doslej pa delegati niso uspeli s svojimi zahtevami. Vsi odločujoči organi v mestu, vključno s strokovnimi službami so bili usmerjeni predvsem v odpiranje novih sosesk in nezadržno širjenje mesta. Sedanje zaostrene razmere pa zahtevajo bistveno drugačne prototipe tudi v stanovanjskem gospodarstvu. Racionalizacija delegatskega sistema in prilagoditev strokovnih služb ne smeta biti sama sebi namen, temveč morata vzpodbujati tudi novo kvaliteto in iskanje poti za obvladovanje sedanjih razmer.

Prostor v časopisu ne dovoljuje, da bi podrobneje navajali vse pobude in zahteve o katerih je bilo govora ob obravnavi navedenih predlogov. Predsedstvo OK SZDL Center pa je sklenilo, da je

sedanji predlog prilaganja strokovnih služb v stanovanjskem gospodarstvu lahko samo začasen. Vendar je treba takoj natančneje opredeliti pristojnosti in odgovornosti med delovno skupnostjo SSS in strokovnimi organizacijami. Sedanja nedorečenost namreč ustvarja nepotrebne zaplete.

Delovna skupnost mora predvsem vzpodbujati delovanje delegatskega sistema in skrbeti za izvajanje sklepov skupščine ter njenih odborov. Specializirane strokovne organizacije pa se morajo

čimprej usposobiti za preusmerjanje ciljev ljubljanskega stanovanjskega gospodarstva. Posebej je bilo tudi govora o pripravah na bodoče volitve delegatov v tem smislu, naj bo baza zanje svet krajevnih skupnosti ali svet stanovalcev, v združenem delu pa delavski svet, enako kot je to že sedaj praksa pri določanju delegatov za ZIS materialne proizvodnje. Razmišljanja o tem pa bo treba uskladiti že letos, da bodo pravočasno sprejeti tudi ustrezni predpisi.

VIKA ŠAUTA

OBISK V DELOVNI ORGANIZACIJI

Tehnika brez ljudi ne pomeni nič

Železnica pri nas že dolgo ni več javni prevoznik številka ena, saj se je večina »potujočega občinstva« preselila na cesto. Toda še vedno je mnogo tistih, ki se najraje odločijo za prevoz z vlakom, kajti največ jim pomenita udobje in varnost. In prav varnost je prva »božja zapoved« pri izvajanju železniškega prometa.

Na železnici se skrbi za varnost prometa posebej odraža tudi v njeni organizaciji. Za to so ustanovljene posebne temeljne organizacije združenega dela, ki skrbijo za delovanje signalnovarnostnih in telekomunikacijskih naprav. In ena teh temeljnih organizacij, tozda za signalnovarnostne in telekomunikacijske naprave Ljubljana: svoj sedež ima v naši občini.

Ljubljanska temeljna organizacija šteje nekaj manj kot 300 ljudi, ki delujejo na območju progovnih odsekov: Jesenice-Ljubljana-Dobova, Ljubljana-Metlika, Grosuplje-Kočevje, Trebnje na Dolenskem-Sevnica in Ljubljana-Kamnik. K signalnovarnostnim napravam spadajo vse naprave za zavarovanje postaj, avtomatski progovni blok, avtostop naprave, naprave na ranžirnih postajah.

S področja telekomunikacij se ukvarjajo z vzdrževanjem telekomandnih naprav za daljinsko vodenje prometa (s temi napravami je opremljena proga Ljubljana-Jesenice), vzdržujejo in popravljajo vse telefonske naprave, imajo pa tudi specialne ekipe za vzdrževanje železniških avtomatskih telefonskih central, telegrafskih naprav, informacijskega sistema za usmerjanje potnikov, ozvočenja, kabelskih napeljav, radijskih in radiodispečerskih naprav. V njihov delokrog sodi v zadnjem času tudi vzdrževanje računalniškega omrežja železniškega informacijskega sistema za upravljanje tovnega prometa.

Predstavitvi razmere, v katerih gospodarji omenjeni tozda, pomeni govoriti o gospodarskih razmerah slovenskih železnic nasploh. Te pa so zelo kritične, saj denarja pogosto ne primanjkuje le za razvojne naložbe, marveč celo za vzdrževanje obstoječih objektov in naprav, vozni sredstev in opreme.

Po besedah direktorja tozda Andreja Pogačnika jih čedalje bolj pesti vse slabša oskrbljenost z nadomestnimi deli, z opremo in delovnimi pripomočki. Dobave kasnije, cene, ki jih morajo plačevati kot potrošniki specifičnega blaga – dobiti ga je mogoče samo na industrijskem trgu –, pa vrtoglavo rastejo.

Ta čas vsej naši industriji bolj trda prede in zato je razumljivo, da si le-ta išče boljše delo in boljše kupce. V tej gospodarski igri se industrija vse bolj otepa naročil naših železnic, ki so slejkoprej maloserijski naročniki, deloma zaradi razmeroma omejene tehnične baze, deloma pa zaradi svoje plačilne nemožnosti.

Poleg tega naša industrija tudi ni osvojila celotne proizvodnje omenjenega materiala, zato so še močno vezani na uvoz. Kljub velikemu posluhu širšega železniškega kolektiva za uvozne potrebe signalnovarnostne in telekomunikacijske dejavnosti, ostaja problem vedno prešibka devizna mošnja in zunanjetrgovinski predpisi. Zgovorna je ugotovitev direktorja, ki pravi, da danes še vedno kolikor toliko nemoteno delajo predvsem na račun materialnih zalog, ki so si jih ustvarili v preteklih letih.

V tozdu so prisiljeni kar najbolj smotrno gospodariti s temi sredstvi. Pri premagovanju težav dostikrat ne gre brez iznajdljivosti, zato ni naključje, da je inovacijska dejavnost tu precej živahna. Samo lani so zaradi nje prihranili okrog 50 milijonov dinarjev.

Težaven gospodarski položaj železnic kot celote, razmeroma nizki osebni dohodki, težke delovne razmere ter velika odgovornost za varnost prometa (zlasti po divaški nesreči leta 1984 je vprašanje varnosti in na njo vezane odgovornosti dobilo dosti večjo sankcijsko težo) so vzrok, da težko dobivajo delavce. V tem pogledu so v zelo neugodnem položaju, kajti razvoj tehnike – ki mu kljub gmotnim težavam v grobem le sledijo – zahteva vse bolj usposobljene ljudi.

Tega problema očitno ne bo mogoče kmalu premagati kljub dejstvu, da gospodarska kriza zmanjšuje ponudbo delovnih mest in s tem povečuje povpraševanje po zaposlovanju. Prava rešitev je nedvomno v generalnem izboljšanju gospodarskega položaja železnice v celoti.

JANEZ KUKOVICA

Priznanja CZ

Na podlagi 29. člena odloka o organizaciji in delovanju civilne zaščite v občini Ljubljana Center (Ur. list SRS, št. 7/87), objavlja sekretariat za ljudsko obrambo

razpis

PODELITEV PRIZNANJ CIVILNE ZAŠČITE

Piznanja civilne zaščite so namenjena delovnim ljudem in občanom, pripadnikom civilne zaščite, enotam in organom civilne zaščite, samoupravnim organizacijam združenega dela, državnim organom, organom družbenih organizacij in društev, organom družbenopolitičnih organizacij, skupnosti in drugim, ki so zaslužni za razvoj civilne zaščite in za krepitev obrambnih sposobnosti samoupravne socialistične skupnosti.

Izvršni svet občine in občinski štab za civilno zaščito podeljujeta zlato značko, občinski štab značko civilne zaščite, štabi za civilno zaščito pisno priznanje civilne zaščite.

1. Predloge za podelitev zlate značke civilne zaščite in značke civilne zaščite, podkrepiljene z ustreznimi podatki in mnenji organov DPO naslovite do 20. maja 1988 na naslov sekretariata za ljudsko obrambo (Občina Ljubljana Center, Sekretariat za ljudsko obrambo, Adamič-Lundrovo nabrežje 2, Ljubljana).

2. Predloge za podelitev pisnih priznanj civilne zaščite naslovite do 20. maja 1988 na ustrezen naslov štabov za civilno zaščito OZD in KS oziroma poveljnike samostojnih splošnih enot civilne zaščite in poveljnike občinskih enot civilne zaščite.

(Nadaljevanje s 5. strani)

pretvarjajo v splošne zборе, pri zborih združenega dela pa se opaža vse bolj nizka udeležba, ki se čisto spreminja v nesklepčnost, kar povzroča zavlačevanje postopkov in s tem tudi hromitev uspešnega dela. Glede na to, da predstavlja občina komunno, bi en skupni, paritetno sestavljen zbor, na katerem bi lahko delegati v neposrednem stiku konfrontirali svoja stališča, pomenil ne le zmanjšanje stroškov sklica skupščine, ampak tudi vsebinsko polnejšo obliko odločanja.

Z gornjim je povezano tudi vprašanje potrebnosti zbora združenega dela v zvezni skupščini. Na nobeni javni razpravi zamisel o tako oblikovanem zboru, ki bi odločal po večinskem načelu, ni dobilo podpore. Močno vprašljiva je tudi zamisel vključevanja konference samoupravljalcev v delo Skupščine SFRJ.

Zamisel v javni razpravi ni dobila podpore, ker je ocenjena kot poskus institucionaliziranja družbenih oblik organiziranja v državne organe. Vse bolj glasne zahteve iz posameznih republik in pokrajin po odpravi konsenza v delu zvezne skupščine, so bile v javni razpravi ocenjene kot poskus unitarizma, ki naj odpravi avnojsko zasnovo federacije.

Posredne ali neposredne volitve

V javni razpravi je bila obravnavana tudi potreba sprememb volilnega sistema. Nakazana je potreba po uveljavitvi neposrednih volitev. Pri volitvah v občinske skupščine ni nobenih razlogov za spreminjanje dosedanjega načina volitev delegatov. Tega je praksa potrdila. Vprašanje pa nastane pri volitvah delegatov v republiško in zvezno skupščino.

Prevladajoče je mnenje, da bi morali delegati za te skupščine voliti neposredno po za to prilagojenih okoliših. To sicer pomeni vračanje na stalni mandat, vendar bi morali v ustavi določiti, da odgovarjajo tako izvoljeni delegati za svoje delo poleg volilcem tudi ustreznim skupščinam (zvezni delegati republiškim, republiški občinskim). S tem bi se zaostriala odgovornost teh delegatov tako v odnosu do družbenopolitičnih skupnosti iz katerih izhajajo kot tudi neposredno volilcem.

Izvršni svet

V javni razpravi so občani razpravljali tudi o odgovornosti in položaju izvršnih svetov, predvsem republiških in zveznega. Njihov položaj je vprašljiv. Po ustavi so politično-izvršilni organi skupščin, obnašajo pa se (in javnost to od njih tudi zahteva) kot vlade. Tako smo čisto priče ne-

produktivnega ravnanja, ko izvršni svet izsiljuje od skupščine sprejem določenih predpisov, delegati jih večinoma, čeprav čisto z odpori, sprejemajo, nato pa postavljajo vprašanje odgovornosti izvršnega sveta, katero pa ta ponovno vrača v skupščino. To je videti kot začarani krog, ki ga bo potrebno presekat. Praksa kaže na potrebo ponovne uvedbe vlade, sestavljene iz strokovnjakov, ki so jim dana potrebna pooblastila, da v okviru zakonov in ustave s polno odgovornostjo opravljajo svojo funkcijo. Ta sestoji iz odgovornosti za izvajanje v skupščini sprejete politike in zakonov ter v izdajanju podzakonskih aktov za izvajanje zakonov. V tem primeru imamo torej opravka z najvišjim upravnim organom, ki je za svoje delo neposredno odgovoren skupščini in katerega lahko v primeru kolizij vedno odkliče.